

בעניין:

בסטי, ת.ז. _____
תושב עין אום אלשראייט, רמאללה

ע"י ב"כ שירין בטשון (32737) ו/או לינה אבו-מוך זועבי (מ.ר. 33775)
ו/או ו/או עדי לנדאו (מ.ר. 29189) ו/או יוסי וולפסון (מ.ר. 26174) ו/או
חוה מטרס עירון (מ.ר. 35174) ו/או גיל גן מור (מ.ר. 37962) ו/או סיגי בן
ארי (מ.ר. 37566)

מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר – ע.ר.
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים 97200
טל: 02-6283555 פקס: 02-6276317

התובע

- נ ג ד -

מדינת ישראל

באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים
רח' עוזי חסון 4, ירושלים
טל: 02-6208177 פקס: 02-6222385

הנתבעת

מהות התביעה: כספית, נזיקית

סכום התביעה: 79,000 ש"ח

כתב תביעה**מבוא:**

1. עניינה של תביעה זו הוא באירוע חמור ביותר של **ביזה** מצד שלוחיה של הנתבעת, מדינת ישראל, תוך שימוש לרעה בסמכות ותוך פגיעה חמורה בכספו ובקניינו של התובע.

2. יפים הם דבריו של בית הדין הצבאי לערעורים בעניין **חומרתה של עבירת הביזה** בקרב חיילים בשרות הצבאי, המובאים בחלקם להלן:

"עבירת הביזה בזויה היא. מבצעה מבזים את עצמם, את יחידתם ואת צה"ל כולו. ככל שהבוזז בכיר בדרגה ומצטיין בתפקידו ובתפקודו בצה"ל, כך גדלה גם הבושה והכלימה הנגזרת ממעשהו..."

"חייל העושה מעשים אסורים בשעת לחימה פוגע בכבוד האדם הנכבש, כמו גם בצלם האלוהים שלו, של המפגע, הכובש. הביזה וההתעמרות באויב הן חלק מתופעות מכווערות הנלוות, או עלולות להילוות, ללחימה, עד כדי כך שלמסתכל מהצד הן עלולות להיראות כחלק בלתי נפרד ממנה. סביבת הלחימה, שאון הקרב, הלם המנוצחים וחולשתם, שיכרון הכוח ותאוות הנקם של המנוצחים - כמו גם הפיתוי הרגשי והכלכלי הניצב בפניהם: לעשות במנוצחים ובכליהם כבתוך שלהם - כל אלו יוצרים מצב העלול להצמיח

גיזולי פרא והתנהגות עבריינית בין חיילים. כך אירע במלחמות בעולם וכך גם במלחמות ישראל. ההכרה כי המלחמה משנה סדרי עולם ויוצרת פוטנציאל להתנהגות עבריינית, אף אצל חיילים נורמטיביים, היא העומדת ביסוד הציווי המקראי: "כי-תצא מחנה על-אויבך ונשמרת מכל דבר רע" (דברים, כג, י)...".

גם הנשיא ברק בהתייחסו למעשים העלולים להתבצע אגב לחימה, תוך ניצול אפשרי לרעה של "ירי התותחים ושתיקת המוזות", קבע לאמור: "כאשר התותחים יורים, המוזות שותקות. אך גם כאשר התותחים יורים חייב המפקד הצבאי לשמור על החוק" (בג"ץ 168/91 מורכוס נ' שר הבטחון, פ"ד מה(1) 467, 470). "מובן איפוא כי דווקא שאון המלחמה ולהט הלחימה מחייבים לחזק ולהגביר את הקול המוסרי - קולם של מפקדים ולוחמים בצה"ל - קול צלול וברור, המתגבר על כל הרוע ועל קול היריות, והמוקיע את עבירת הביזה באומרו: 'לא יעשה כן במקומו'" (ההדגשה אינה במקור, ש.ב.).

ע/62/03 התובע הצבאי הראשי נגד סמל אלכסנדר אילין, תק-צב 2003 (2), 51-52.

הצדדים לתביעה:

3. התובע, יליד 1955, נשוי ואב לארבעה ילדים, תושב עין אום אלשראייט ברמאללה, עובד כמחלק מוצרי תנובה באזור רמאללה בהתאם להסכם עם חברת חמים, זכיינית של חברת תנובה ו/או אחראית על שיווק מוצרי תנובה בגדה המערבית. העתק מחוזה ההעסקה בין חברת חמים לתובע מצורף כנספח א' לכתב התביעה.
4. הנתבעת, מדינת ישראל, הינה והיתה בזמנים הרלוונטיים לכתב התביעה המפעילה ו/או המפקחת ו/או האחראית ו/או הממונה על פעולותיהם ו/או מחדליהם של כוחות הביטחון הפועלים מטעמה, לרבות חיילים ו/או שוטרי משמר גבול ו/או כוחות ביטחון אחרים (להלן ייקראו: **השוטרים** ו/או **שוטרי מג"ב**). וכן אחראית על פעולותיהן ו/או מחדליהן של רשויות החקירה הפועלות מטעמה, לרבות המשטרה והמחלקה לחקירת שוטרים שליד משרד המשפטים (להלן: **מח"ש**).
5. כמו כן הנתבעת, מדינת ישראל, היתה בכל הזמנים הרלוונטיים לתביעה בעלת השליטה בגדה המערבית ואחראית על הסדר והביטחון באזור, וכן על חייהם, שלומם ורכושם של התושבים המתגוררים בו.

האירוע:

6. ביום 18.3.03 בסביבות השעה 5:30 בבוקר נהג התובע במשאית קירור מסוג וולוו מודל 1988. הוא עשה דרכו מרמאללה לביתוניא לאסוף עובד נוסף, דרך אזור אלמציון. כשעבר ליד המכון להכשרת המורים באזור אלמסיון, עצרו אותו שוטרי משמר גבול שהיו בגיפ שעצר בצד הדרך.

7. השוטרים ביקשו ממנו להציג תעודת זהות ושאלו אותו מספר שאלות והחלו מבצעים חיפוש במשאית וחיפוש על גופו. התובע לא התנגד לחיפוש.
8. במהלך החיפוש הגופני שערכו השוטרים, הרגישו בחבילה ו/או בשקית (להלן: **השקית**) המוחזקת בכיס מעילו הפנימי של התובע. הם שאלו את התובע מה יש בכיס מעילו והוא ענה כי המדובר בכסף מזומן המיועד לתשלום סחורה לספק באותו היום. השוטרים ביקשו מהתובע להוציא את השקית ו/או החבילה בה היה מוחזק הכסף והוא נענה לבקשתם.
9. לאחר מכן הם החזירו לו את השקית והוא החזירה למקומה, לכיס הפנימי של המעיל. בשלב זה הם הורו לו לפשוט את מכנסיו וגם הפעם נענה התובע לבקשתם.
10. השוטרים הורו לתובע למסור לידיהם את המעיל והודיעו לו כי המעיל יחד עם השקית ותעודת הזהות נלקחים לצורך בדיקה והורו לו לנסוע אחריהם למחנה עופר (לשם הם נוסעים יחד עם החפצים), לצורך קבלת כספו וחפציו בחזרה.
11. התובע מיהר ללבוש את מכנסיו חזרה, התניע את המשאית ונסע אחרי הגיפ בו נסעו השוטרים, אלא שבשלב מסוים הוא איבד את עקבותיהם, בין היתר בשל מהירות נסיעת הגיפ. הוא הגיע למחנה עופר וניסה במשך שעותיים לפנות לקבלת עזרה ו/או הבהרה מחיילים שהיו במקום, ומאוחר יותר ממפקד הכלא, אולם נענה כי לא ידוע להם דבר על שוטרים שהגיעו למחנה ועל כן אין באפשרותם לעזור לו.
12. מסכת העובדות המתוארת לעיל תיקרא להלן: **האירוע**.

תלונת חירום של המוקד להגנת הפרט:

13. מייד פנה התובע למשרד התיאום והקישור (להלן: **מת"ק**) הפלסטיני ברמאללה בתלונה אודות האירוע ומאוחר יותר למוקד החירום במוקד להגנת הפרט (להלן: **המוקד**).
14. מייד עם קבלת פנייתו, פנתה גב' ניהאיה מג'דוב, מהמוקד, טלפונית למת"ק הישראלי ברמאללה לאיתור כספו של התובע בדחיפות, ונענתה כי המקרה הגיע לידיעת הגורמים הרלוונטיים במת"ק והוא מטופל.
15. יומיים לאחר מכן ומאוחר שלא נתקבלה תשובה עניינית מהמת"ק, כאמור, פנתה גב' מג'דוב לקצינת תלונות ציבור במשמר הגבול, בבקשה לטפל באירוע בדחיפות המירבית. העתק ממכתבה של גב' מג'דוב מיום 20.3.03 מצורף כנספח ב' לכתב התביעה.
16. במכתב מיום 23.3.03 נענתה גב' מג'דוב כי בשל אופי העבירה, הטיפול באירוע הועבר למחלקה לחקירת שוטרים.

העתק ממכתב תשובתה של סני"צ נאוה ברוק מיום 23.3.03 מצורף כנספח ג' לכתב התביעה.

רשלנות בחקירת המחלקה לחקירת שוטרים:

17. ביום 5.8.03 נגבתה עדותו של התובע במחלקה לחקירת שוטרים, בה פירט את השתלשלות העניינים ואף מסר תיאור של רוב השוטרים שהיו מעורבים באירוע.
 18. לפי החומר שנתקבל ממח"ש, עולה כי היה ניסיון מצד מח"ש לאתר דו"חות משימה ו/או פעולה ובהם רישום מספר משאיתו ושמו של התובע. אולם, לא נמצאו דו"חות כאמור.
 19. לחלופין אותרו דו"חות משימה של שוטרי מג"ב, הרלוונטיים ליום, שעה ומקום האירוע ובהם פירוט שמות השוטרים ששירתו בזמן והמקום הרלוונטיים.
 20. כמו כן, וכפי שעולה מהחומר של מח"ש, היתה כוונה לבצע מסדר זיהוי בתמונות ויש מסמכים המעידים כי הוכנו תמונות כאמור, אולם בסופו של דבר מסדר זה לא יצא אל הפועל.
 21. מלבד גביית עדותו של התובע, לא נגבו עדויות משוטרים ששמותיהם מופיעים בדו"חות המשימה ועל כן לא נחקרו מי מהשוטרים.
 22. התובע יטען כי טעתה המחלקה לחקירת שוטרים כאשר התמקדה בחקירתה באיתור דו"חות פעולה כתנאי ו/או כראיה להתרחשות האירוע, שכן כיוון חקירה זה מקורו בטעות כי שוטרים המבצעים מעשה ביזה, יערכו חיפוש כדין הכולל רישום.
 23. התובע יטען כי התרשלה מח"ש באי עריכת מסדר זיהוי חי או בתמונות בניסיון לאתר ולו חלק מהשוטרים המעורבים. התובע יטען כי ביצוע מסדר זיהוי בתמונות /ואו חי היה יכול לסייע רבות בקידום החקירה, בייחוד לאור הצהרתו של התובע כי יוכל לזהות חלק ניכר מהשוטרים והן לאור סימני הזיהוי שנתן התובע בהודעתו במח"ש.
 24. התובע יטען כי התרשלה מח"ש כאשר דחתה את ההחלטה על עריכת מסדר זיהוי עד לאחר איתור השוטר ה"איתופי", שכפי שעולה ממזכר מח"ש מיום 5.8.03. יצויין כי לאחר מזכר זה, לא נעשתה פעולה כלשהי ו/או פעולה נוספת בתיק החקירה.
- העתק ממזכר זה מצורף כנספח ד' לכתב התביעה.
25. כן יטען התובע כי התרשלה מח"ש כאשר סגרה את התיק בכלל ובפרט מ"שיקולים של עניין ציבורי".
- העתק מהודעת הסגירה של מח"ש מיום 13.6.04 מצורף כנספח ה' לכתב התביעה.

26. אין להכביר מלים אודות חומרת מעשיהם של השוטרים אשר בזזו את התובע לאור יום, באמתלה של עריכת חיפוש על גופו. מדובר בכ-5 שוטרים אשר חברו יחדיו לצורך המעשה, עשו שימוש שלא כדין בסמכותם, ניצלו לרעה את כח המשרה וגנבו מהתובע סכום של כ-42,000 ש"ח במזומן.
27. התובע ובאי כוחו רואים בחומרה רבה את מחדלה של מח"ש, המוביל לזלזול בשלטון החוק ומעודד התנהגות עבריינית בקרב השוטרים.
28. לעניין זה יפים הם דבריו של השופט שמגר בבג"צ 935/89 גנור ואח' נ' היועץ המשפטי לממשלה, בו הוא מצטט הנחיותיו מ-1.1.72 כיועץ המשפטי לממשלה:
- "נזק לאינטרס הציבורי אין ביטויו דווקא בכך שעברייני פלוני, שלא יעמוד לדין, יעבור עבירה נוספת. פירושו גם פגיעה באמונו של הציבור כי אכן נעשה צדק, וכי השלטונות אינם נוקטים אמת מידה של איפה ואיפה. הכלל לפיו צדק צריך לא רק להיעשות אלא גם להיראות כי נעשה, הוא מורה דרך שמקומו לא רק בעגה המקצועית של המשפטנים, אלא הוא גם קנה מידה מעשי וחיוני לשליחי ציבור העוסקים בהשלטת משפט. השלטת משפט נעשית לא רק למען הענשת עבריינים אלא גם למען מניעת עבירות נוספות, ואין מניעת עבירות, כאשר מאבד הציבור אמונו בדרכי פעולתן של הרשויות המשליטות את המשפט".
29. התובע יטען כי אי עריכת מסדר זיהוי ו/או השלמת חקירה ו/או אי חקירת השוטרים שאותרו כפי שעולה מדו"חות המשימה ו/או סגירת התיק, מהווה רשלנות חמורה בניהול חקירה, בייחוד ובפרט לאור חומרת האירוע המתואר.

הטיעון המשפטי:

אחריות החיילים:

גזל

30. התובע יטען כי מעשי השוטרים, שלוחיה של הנתבעת, מהווה עוולת גזל כמשמעות מושג זה בסעיף 52 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש], תשכ"ח-1968 (להלן: **הפקודה**).

הסגת גבול

31. כן יטען התובע כי גניבת הכסף מהווה עוולת הסגת גבול במיטלטלין, כמשמעותה בסעיף 31 לפקודה.
32. על פי סעיף 32 לפקודת הנזיקין, על הנתבעת נטל הראיה להוכיח כי מעשי שלוחיה, השוטרים, נעשו כדין.

רשלנות:

33. התובע יטען כי מעשי השוטרים מהווים עוולת רשלנות כלפי התובע, כמובנו של מושג זה בסעיף 35 לפקודת הנזיקין, המתבטאת במעשים ו/או המחדלים הבאים:
- א. מעשי הגזל והסגת הגבול במיטלטלין מהווים כשלעצמם גם עוולה של רשלנות;
 - ב. החיילים זלזלו זלזול גמור בתובע, בקניינו ובכבודו. הם גזלו את כספו לאור יום;
 - ג. הפרו ופגעו במידה העולה על הנדרש בזכויותיו הקנייניות החוקתיות של התובע בפרט, ובייחוד בזכות לקניין;
 - ד. הטעו את התובע ו/או הציגו בפניו מצג שווא לפיו הם מבצעים חיפוש בעוד שכל זממם היה לגזול ממנו את כספו;
 - ה. עשו שימוש שלא כדין בסמכותם וניצלו לרעה את כוח המשרה ולצורך מטרות אישיות ופסולות;
 - ו. גזלו שלא כדין את כספו וגרמו לו נזק ממוני ולא ממוני;
 - ז. נהגו כפי ששוטר סביר לא היה נוהג בנסיבות העניין;
 - ח. הפרו את הדין הפנימי והבינלאומי כאחד בעניין איסור ביזה ו/או גרימת נזק לרכוש פרטי ולקניין של מוגנים.

הפרת חובה חקוקה

34. התובע יטען כי מעשי השוטרים מהווים עוולת הפרת חובה חקוקה, כמשמעות מושג זה בסעיף 63 לפקודת הנזיקין. בין היתר הפרו החיילים את החובות החקוקות שלהלן:
- א. חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, המגן על כבוד האדם ועל קניינו;
 - ב. תקנה 46 לתקנות הנספחות לאמנה בדבר הדינים והמנהגים של מלחמה ביבשה (האג, 1907) (להלן: **אמנת האג**) המחייבת, בין היתר, לכבד רכוש פרטי בשטח כבוש;
 - ג. סעיף 28 לאמנת האג האוסר ביזה;
 - ד. סעיף 27 לאמנת ז'נבה הרביעית, בדבר הגנת אזרחים בימי מלחמה, משנת 1949 (להלן: **אמנת ז'נבה**) הקובע, בין היתר, כי "מוגנים זכאים בכל הנסיבות ליחס של דרך ארץ לגופם, לכבודם, לזכויותיהם המשפחתיות, לאמונתם ולפולחנם, לנימוסיהם ולמנהגייהם. היחס אליהם יהיה תמיד אנושי, והם יוגנו במיוחד מכל מעשי אלימות או איומי אלימות, ומפני עלבונות וסקרנות הרבים";
 - ה. סעיף 33 לאמנת ז'נבה הרביעית, הקובע, בין היתר, איסור ביזה;

- ו. סעיפים 384 ו-390 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: **חוק העונשין**), בדבר גניבה, ובדבר גניבה על-ידי עובד הציבור של דבר שהגיע לידי מכוח עבודתו ;
- ז. סעיף 280 לחוק העונשין, האוסר שימוש לרעה בכח המשרה ;
- ח. סעיף 4 לתוספת השנייה לפקודת המשטרה (נוסח חדש), תשל"א-1971, האוסר שימוש לרעה בסמכות ;
- ט. סעיף 18 לתוספת השנייה לפקודת המשטרה האוסר ניצול מעמד של שוטר שלא לצורך מילוי תפקיד.

אחריות הנתבעת:

35. התובע יטען כי הנתבעת אחראית באחריות **שילוחית** בגין רשלנותם ו/או חוסר זהירותם ו/או פזיזותם ו/או קלות דעתם ו/או הפרת חובות חקוקות מצידם של השוטרים אשר ביצעו את המעשים המתוארים לעיל, וזאת בהיותם שלוחיה ו/או פועלים מטעמה.
36. עוד יטען התובע כי הנתבעת אחראית באחריות **ישירה** לנזקים שנגרמו לתובע עקב רשלנות ו/או חוסר זהירות ו/או הפרת חובה חקוקה מצידם של השוטרים, המתבטאים בין היתר במעשים ו/או במחדלים הבאים :
- א. לא פיקחה ו/או לא פיקחה כראוי על מעשיהם ו/או מחדליהם של השוטרים הפועלים מטעמה, שלוחיה, ו/או פעלה בחוסר זהירות ולא שמה לב ו/או לא השגיחה על האנשים המסורים לאחריותה ;
- ב. לא דאגה להדריך ו/או להגדיר לשלוחיה את דבר חובתם בשמירה על זכויות האוכלוסייה האזרחית בגדה, לרבות שמירה על חייהם, שלמות גופם ורכושם של הפלסטינים, ואיסור הפגיעה בזכויותיהם כאמור ;
- ג. הפקידה ביצוע פעולותיה בידי אנשים לא מיומנים ו/או לא מתאימים לתפקיד ;
- ד. לא הדריכה כיאות את שלוחיה בהגנה על זכויות אדם בסיסיות במהלך מילוי תפקידם ו/או לא נתנה הוראות בטיחות כלל ו/או במידה מספקת ו/או לא וידאה כי אנשים המסורים להדרכתה, ידעו או ישמרו עליהן ;
- ה. לא עשתה את כל שביכולתה ו/או כל שהיה עליה לעשות ו/או כל שנכון ו/או דרוש היה לעשות כדי למנוע את אירוע הגניבה והביזה, ו/או פעלה בקלות ראש ובחוסר זהירות ולא שמה לב ו/או לא השגיחה על האנשים המסורים לאחריותה ;

- ו. לא דאגה להבהיר ו/או להסביר ו/או להעביר לכוחות הביטחון הפועלים מטעמה, שלוחיה, את הוראות ו/או הנחיות ו/או נהלים בדבר עריכת חיפוש במיטלטלין ושמירה על הקניין ;
- ז. לא פעלה כפי שרשות אחראית, זהירה ונבונה היתה פועלת בנסיבות העניין כדי למנוע את האירוע ונזקיו ;
- ח. לא ניהלה חקירה סבירה ו/או נאותה כפי שרשות אחראית, זהירה ונבונה היתה פועלת כדי להעמיד את החיילים האחראים לדין ולמגר את תופעת הגניבה והביזה על ידי שוטרים ו/או כוחות ביטחון כלפי האוכלוסייה הפלסטינית בגדה ;
- ט. צפתה ו/או היתה צריכה לצפות, שמחדליה יביאו לנזקיו של התובע.

נזק ראייתי:

37. התובע יטען כי רשלנותה של מח"ש בחקירת האירוע, המפורטת בסעיפים 17-30 לכתב התביעה, שהתבטאה בין היתר באי חקירת השוטרים ששמותיהם אותרו על פי דו"חות המשימה, אי עריכת מסדר זיהוי וסגירת התיק ללא מיצוי החקירה, גרמה לתובע נזק ראייתי המתבטא באי יכולתו של התובע לבקש סעד מהשוטרים האחראים על מעשי הגניבה ו/או בקושי הראייתי להוכיח את תביעתו והעולה, בנסיבות העניין, כדי כלל נזקו של התובע.

הנזק:

38. התובע יטען כי הנזקים המפורטים להלן נגרמו כתוצאה מהמעשים ו/או המחדלים המתוארים לעיל.
39. **אובדן כסף מזומן:** אובדן סכום של 42,000 ש"ח בקירוב, במזומן, אשר היו מיועדים לתשלום סחורה שנלקחה יום לפני וקניית סחורה חדשה במקומה. כתוצאה מאובדן הכסף, נאלץ התובע ללוות ממכרים כסף לצורך תשלום הסכום לחברת חמיס, דבר שארך כחודש ימים לאור גובה הסכום.
40. **הפסד השתכרות:** במהלך חודש זה נגרם לתובע הפסד השתכרות שכן תשלום הסכום הנ"ל היה תנאי להמשך עבודתו עם החברה. סה"כ הפסד השתכרות שנגרם לתובע בגין חודש עבודה הוא: 7,000 ש"ח.
41. **עוולה חוקתית:** בית המשפט מתבקש לפסוק לתובע פיצוי עבור נזק כללי בגין הפגיעה החוקתית בקניינו ובכבודו, ובגין עוגמת הנפש הרבה שנגרמה לו בסך כולל של 15,000 ש"ח.

42. **פיצויים עונשיים**: כן מתבקש ביהמ"ש לפסוק לתובע פיצויים עונשיים, אשר יהא בהם ביטוי לסלידתה של החברה ושל בית המשפט הנכבד מתופעת הביזה וממעשיהם החמורים של השוטרים באירוע המתואר לעיל, בסך כולל של **15,000 ש"ח**.

43. סה"כ הפיצוי המבוקש : **79,000 ש"ח**.

כללי

44. לבית המשפט הנכבד הסמכות העניינית והמקומית לדון בתביעה זו.

45. לאור האמור, מתבקש בית המשפט הנכבד להזמין את הנתבעת לדין ולחייבה לפצות את התובע בגין הנזקים שנגרמו לו, בתוספת הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד, הכל בתוספת הפרשי ריבית והצמדה מיום הגשת התביעה ועד ליום התשלום בפועל.

ירושלים, 17 מרץ 2005

שירין בטשון, עו"ד
ב"כ התובע

(ת.ש 26130)